

В'ЯЧЕСЛАВ ГЛУЩЕВСЬКИЙ: «СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ – ЦЕ НЕ ПРОСТО КРАСИВА НАЗВА, ЦЕ – ТЕ, ЩО ЗМІНЮЄ МИСЛЕННЯ НЕ ТІЛЬКИ ЗДОБУВАЧІВ, А Й ВИКЛАДАЧІВ»

Член галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ ім. Ю. Потебні **В'ячеслав Глущевський** не лише має чималий досвід викладацької та адміністративної діяльності – він постійно працює над удосконаленням якості вищої освіти. А про те, що для нього означає бути гарантом освітньої програми, як впливає виконання обов'язків експерта та члена галузевої експертної ради Нацагентства на професійний розвиток, В'ячеслав Глущевський розповів в інтерв'ю нашому виданню.

– Які критерії ви висуваєте до якісної освіти?

– По-перше, компетентності та результати навчання, які забезпечує викладання дисциплін, повинні будуватися на сучасних наукових концепціях і практиках у контексті кожної з дисциплін. По-друге, до участі в підготовці здобувачів мають залучатися стейкхолдери. Їхня думка має братися до уваги під час формування як змісту навчальних дисциплін, так і процедурних питань у підготовці студентів. На всіх ланках освітнього процесу має дотримуватися принцип студентоцентризму. Крім цього, запорукою якісної освіти є вpleвненість випускника, що він не дарма витратив роки навчання. А ще, його бажання порадити своїм знайомим здобувати освіту за цією освітньою програмою.

– Що для вас означає бути гарантом освітньої програми?

– Для мене гарант – це топменеджер проекту реалізації освітньої діяльності на конкретній освітній програмі. Може так статися, що він не автор ідеї, бо програма була започаткована раніше. Проте він однозначно менеджер проекту. І це – проект у майбутнє, адже освітня програма має постійно вдосконалюватися.

– На що, на вашу думку, гаранті мають звертати увагу?

– За якість підготовки здобувачів на освітній програмі, перш за все, відповідають гаранті, а потім вже – кафедра, факультет, університет. Тож, на мою думку, гарант має особливу увагу зосереджувати навіть не стільки на процедурних моментах, хоча це й дуже важливо, скільки на здобувачах. Найважливішим завданням гаранта є тримати руку на пульсі освітнього процесу на вказаній освітній програмі. А ще, він має стежити за зовнішніми трендами університетської спільноти України і міжнародними трендами. Адже українська вища освіта прямує семимильними кроками до інтеграції зі світовою вищою освітою. Тож гарант має і тут бути досвідченим і реалізовувати відповідні кроки на своїй освітній програмі.

– Як сталося, що ви стали експертом Нацагентства із забезпечення якості вищої освіти?

– Влітку 2019 року відбулася щорічна конференція з напрямку економічної кібернетики й бізнес-аналітики. Під час якої один із

розробників стандартів вищої освіти зі спеціальності 051 **Олександр Черняк** закликав колег узяти участь у конкурсному відборі експертів Нацагентства. Повернувшись із конференції, я переглянув відповідні матеріали. Мене це дуже зацікавило, адже ті принципи, які прописували в установчих документах, природно лягли на моє сприйняття того, як має розвиватися вища освіта в нашому університеті та й узагалі в Україні. Тож я підготував відповідний пакет документів і взяв участь у конкурсі.

– Чим займалися, коли були експертом Нацагентства?

– Одна з основних ланок процесу акредитації – це експертиза. Це – зовнішній аудит, мета якого – виявлення недопрацьованих (якщо вони є), бо університет може їх просто не бачити. А ще, надання порад, як покращити освітній процес. Тож як експерт я ознайомлювався з наданими матеріалами, спілкувався з академічною спільнотою і надавав рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу.

– Які «плюси» та «мінуси» ви бачите для науково-педагогічного працівника, який є експертом Нацагентства?

– Це навіть не «мінуси», а так, подразники. *(Всміхається)*. Участь в акредитаційній експертизі забирає дуже багато часу. Це – десять днів на ознайомлення з документальною базою, інформацією з відкритих джерел про освітню програму, кафедру, університет. А далі це – «відстояти коло верстата» два дні, коли спілкуєшся з різними фокус-групами в режимі нон-стоп. Потім – ще п'ять днів, щоб підготувати та оформити звіт. «Плюси»? Ну, по-перше, це такий непрямий стимул для самовдосконалення, яке відбувається саме під час акредитації. Усі ті практики, які я можу побачити як експерт на освітніх програмах інших університетів, я проєктую на свою освітню програму як гарант і на свою діяльність як викладач. До речі, не тільки експерти підвищують кваліфікацію, а й розвиваються університети.

– Нещодавно вас обрали членом галузевої експертної ради. А що ви відчували, коли дізналися про це? Очікували на це чи тільки сподівалися?

– Десь наприкінці серпня я отримав від проректора з науково-педагогічної роботи **Юрія Каганова** лінк на новину про те, що оголошено конкурсний добір до галузевих експертних рад. Я це зрозумів як натяк: «Чи не бажаєте ви спробувати свої сили в цьому конкурсі та подати пакет документів?». А потім забув на певний час. Я навіть не дивився, чи відбувається конкурс. Та наприкінці жовтня, після акредитації, голова нашої експертної групи пише: «Вітаю колег з обранням членами галузевої експертної ради». І тут я на сайті побачив своє прізвище.

– Чого прагнете досягти як член галузевої експертної ради?

– Хотів би якнайшвидше стати в рівень зі своїми колегами з ради в плані досвідченості в процесі, адже в нашій галузевій ек-

спертній раді є кілька осіб, які працюють там ще з минулої каденції. Звісно, це – старші колеги, в яких є чого повчитися, і я це роблю. Це стосовно найближчих перспектив. Чого прагну досягти? Щоб система оцінювання якості вищої освіти в українських університетах наблизилася до європейських стандартів.

– Як, на вашу думку, членство в галузевій експертній раді вплине на вас як на науково-педагогічного працівника?

– Мабуть, участь у галузевих експертних радах додасть мені додаткового навантаження. *(Всміхається)*. Загалом мене це підштовхує до вдосконалення навчальних дисциплін, які я викладаю. Намагаюся перейняти краще, взірцеве, інноваційні практики, які «підглянув» в інших університетах. Спочатку намагаюся їх запровадити на своїх дисциплінах, а потім уже поширюю на дисципліни колег. Ну і, звісно, досвід, який я отримую під час роботи в галузевій експертній раді, використовуватиму на благо нашого університету, задля його подальшого розвитку згідно з обраним вектором європейської інтеграції.

Якщо ви – «викладач, ще й адміністратор», то вам точно бути гарантом освітніх програм

У цьому переконаний наш співрозмовник – завідувач кафедри політології, доктор наук, професор і, звісно, гарант освітньої програми **Євген Цокур**. Він розповів нам про безліч підводних каменів і переваг в акредитаційній роботі.

– У чому полягає важливість роботи гаранта освітньої програми та які її переваги ви можете назвати?

– Ключове завдання – це формування освітньої програми в тому вигляді, в якому вона буде прийнятною з погляду студентів, викладачів і закладу освіти. Йдеться про можливість та запити ринку праці. Це ближче до освітнього менеджменту.

– Які б переваги роботи гаранта ви назвали?

– Це – можливість втілення свого певного авторського бачення. Можливість наполягати, залучати фахівців. Можливість бути архітектором освітньої програми та системи навчання, керуючись актуальним баченням.

– Що для вас як для гаранта освітньої програми нового в роботі відкрила ця діяльність?

– У контексті акредитаційних дій, які нещодавно закінчилися, зрозумілішою стала сама сутність роботи гаранта, відкрилися дуже гарні

якості саме нашого колективу: згуртованість, цілеспрямованість, колективна відповідальність, взаємодопомога, тобто приємні спогади лишилися саме в контексті спільної роботи.

– Які б ви могли назвати «плюси» й «мінуси» в роботі гаранта?

– Ключовий «мінус» полягає в тому, що наразі діяльність гаранта, на мою думку, має експериментальний характер. Ще до кінця ні законодавчо, ні організаційно не врегульована модель. Вона потребує подальшого доопрацювання з огляду на сутність роботи гаранта, його прав, обов'язків, можливостей. Адже та управлінська вертикаль, сформована у сучасній вищій освіті пострадянського типу, неорганічна для цієї моделі з гарантими освітніх програм, яка запроваджується. Це ключовий негативний момент. З-поміж позитивних моментів варто відзначити: відповідальність, наявність авторської моделі, згуртованість, можливість вільного оперування певним матеріалом. Щодо «плюсів», то тут можна виокремити такі: наявність відповідальності, чіткої, принаймні порівняно з минулим, системи координат, у межах якої відбувається підготовка. Щодо «мінісів», то це – розбіжності в контексті, у координації дій різних інституцій і вимог щодо

документального підтвердження. Класичний приклад – співвідношення так званих «силабусів» і «робочих програм». Тобто номінально – це однозначні документи, але от у деяких освітніх закладах заведено використовувати тільки один, в інших – тільки другий.

– З якими викликами ви зіткнулись у своїй роботі і як їх долали?

– Робота викладача, особливо в гуманітарній галузі, – це все ж таки політ думки, намагання розвивати здібності в цьому напрямку, Початок. Продовження на другій шпальті

Фото Антона Осадчука

Якщо ви – «викладач, ще й адміністратор», то вам точно бути гарантом освітніх програм

Продовження. Початок на першій шпальті

неординарність мислення, особливо в політичних науках. І все це вписати в певний елемент адміністрування насправді дуже й дуже важко. Тому доводиться перш за все перебудовуватися: от сьогодні ти – адміністратор, завтра ти – викладач, тому треба бути готовим до того, що ця робота відрізняється щодо організації певних навчальних курсів. І під час розвитку вона, зрозуміло, буде ускладнюватись, тому що формат освітніх програм як форми підготовки набуває розвитку.

– На вашу думку, кому варто спробувати стати гарантом освітньої програми та чому?

– Я так розумію, що це, найперше, має бути цікаво й оптимально для амбітних людей з організаційними здібностями, адже якщо ти – «викладач», то як гарант освітньої програми ти навряд чи зможеш себе зреалізувати. Це буде і нервово для людини, і стане певним викликом. Якщо ж ти «викладач, ще й адміністратор», то це формує певні особливості, тому що змінюється система управління в межах кафедральної діяльності.

– Ви вказали, кому варто стати гарантом, а от, якщо говорити про причину, чому потрібно спробувати стати ним?

– Це про здатність більш еластично, прагматично, певною мірою, підходити до вимог ринку праці і, відповідно, за допомогою освітніх програм варіювати між тими потребами, які є в роботодавців, у держави та в інших інституціях, і готувати фахівців, які зараз необхідні. Інша річ, що за таких умов доволі складно весь час перебудовувати систему підготовки, тому що

заввичай ми звикли до «прямої лінії»: ми готуємо фахівців з якоїсь дисципліни, з якоїсь спеціальності. І вона може суттєво не змінюватись роками. Тепер доводиться бути більш мобільним і шукати ті ідеї, які наразі цікаві і абітурієнту, і студенту, і викладачеві, і закладу освіти. Так, це – певний елемент комерціалізації, але в радше ресурсному, ніж меркантильному плані. Тобто йдеться про більшу ефективність підготовки. Найважче віднайти оту «золоту середину», коли пошук потрібно перевести у формат діяльності.

«Нам як журналісткам і як жінкам потрібно бути готовими захищати себе»

У межах міжнародної акції «16 днів активізму проти насильства» наше видання розміщує глибоку та цікаву розмову студенток факультету журналістики з його магістранткою, журналісткою, що спеціалізується на правозахисній тематиці, громадською активісткою Яною Радченко.

Яна Радченко – редакторка та журналістка стрічки новин у виданні «ZMINA», вона спеціалізується на темі злочинів, спричинених на ґрунті ненависті. А ще, вона – фрілансерка у медіа «Гендер в деталях», де працює з правозахисною тематикою, зокрема пише про права ЛГБТ-людей і щодо різних феміністичних питань. Нещодавно Яна стала лауреаткою премії для медіамейкерів-початківців «25 до 25: молоді та зухвали» від громадської організації «Media Development Foundation». Ми спілкувалися з Яною ще до отримання нею цієї нагороди, проте в інтерв'ю дівчина розповіла про свої стажування, різноманітні курси та роботу загалом.

– Тебе супроводжує правозахисна журналістика. Твій університетський проєкт – про мову ворожнечі щодо ЛГБТ-людей в медіа. Ти маєш наукові публікації на феміністичні теми. Зараз ти – журналістка в правозахисних медіа «ZMINA» та «Гендер в деталях». Чому ти обрала саме цю тематику?

– У 2017 році, коли я вступила до університету, я ще не знала, з якими темами хочу працювати. Коли проходила практику, просто писала усілякі замітки та блоги про університетське життя. Але у мене ще не було чіткого розуміння, що я буду працювати з правозахисною тематикою. Потім, у 2018 році, я пройшла тренінг для журналістів від «Гендер Зед» «Школа Толерантності з питань ЛГБТ» і мені так сподобалося! Згодом пройшла тренінг щодо того, як писати матеріали на тему гендерної рівності. І тоді я вже вирішила писати про права ЛГБТ-людей і фемінізм. Того ж року я взяла участь у Школі блогерів та громадянських журналістів у ЗНУ, де ми теж багато розмовляли про стандарти журналістики і професійну етику. Після цього почалися мої перші матеріали, перші практики в «Повазі», «Дівочому медіа», «Гендері в деталях». Потім моя діяльність уже розширювалася, і зараз я, здебільшого, працюю над питанням злочинів на ґрунті ненависті, мови ворожнечі та дискримінації.

– На журналістів і журналісток, які пишуть на схожі теми, скоюють напади, погрожують їм. Так, за даними 2021 року, за два роки фахівці ООН задокументували в Україні 14 інцидентів щодо 18 захисників прав людини, зокрема, 10 жінок та 8 чоловіків, які працюють над захистом прав жінок, гендерною рівністю, правами представників ЛГБТ-спільноти, довкілля тощо. Чи були в тебе подібні інциденти?

– У 2021 році я стикалася з цим. Навіть пам'ятаю, з якого матеріалу це почалося. Я написала для «Рубрики» матеріал про трансгендерну військову, і він набрав близько 15 тисяч переглядів. Після цього мої дані злили у телеграм-канал «Катарсис», куди зазвичай зливають дані ЛГБТ-активістів, ромів та всіх, на кого можуть «полювати» праворадикали або консерватори. Мене вночі почали атакувати повідомленнями в усіх соцмережах, намагалися «злити» мою адресу. Я не те, щоб злякалася. Обрала таку тактику: почала публікувати ці скріншоти у своїх соцмережах, якось навіть сміялася з цього. Мені, дійсно, було весело, а мій дім здавався чимось таким безпечним.

Зараз, під час війни, ніде не почуваш себе в безпеці, але тоді мені не було страшно від цієї ситуації. Звісно, у мене є всілякі засоби самозахисту. От, наприклад, декілька місяців тому в Запоріжжі на мене намагалися напасти, але я не думаю, що це пов'язано з моєю діяльністю, а просто з тим, що я дівчина. Тому нам як журналісткам і як жінкам потрібно бути готовими захищати себе.

Також згадалось, що мої матеріали постійно постить собі Євген Карась (громадський діяч та активіст, раніше – лідер праворадикальної громадської організації С14 (СІЧ), учасник російсько-української війни, – ред.), і це дуже-дуже підіймає охоплення. З одного боку, це дуже прикольно, що його прихильники приходять і починають писати нам якісь коменти. З іншого боку, коли я бачу сповіщення з «X» (раніше «Twitter» – ред.), на кшталт «Боже, який зашквар», я одразу розумію, що там буде мій матеріал. І недолік цього полягає тільки в тому, що його прихильники можуть, наприклад, переслідувати героїв або героїнь моїх матеріалів. Мені шкода героїв або героїнь текстів і я хвилююся за них, але сама я не відчуваю страху або якоїсь образи на Караса.

– У тебе в професійному доробку є чимало матеріалів, що стосуються теми насильства над жінками, зокрема зґвалтування. Наприклад, текст про резонансні зґвалтування в Україні за різні роки. В ньому ти наводиш статистику за квітень 2023 року, в якій за статтею «сексуальне насильство» ухвалили близько півсотні вироків. Більшість засуджених отримали реальні терміни покарання, але близько третини засуджених звільнили від ув'язнення. Це доволі важка тема – досліджувати окремі випадки насильства, розуміти, що винні й досі не отримали покарання. Як ти готуєшся до написання таких матеріалів?

– Це – один з моїх улюблених текстів, як би це не звучало. Я в нього вклала стільки зусиль. Коли я його надіслала, головна редакторка «Гендер в деталях» Тамара Злобіна, сказала, що, дійсно, відчутно, скільки роботи я проробила. Але насправді, це складно суто технічно – зібрати якусь інформацію, почитати, підняти ці всі матеріали. Наприклад, йдеться про зґвалтування у 2010 році. Тоді онлайн-медіа не були такими розвинутими, як зараз. Фото поганої якості, матеріали важко зібрати тощо.

Я вирішила абстрагуватися та сприймати це просто як роботу. Коли пишу матеріали, знаю, що мені потрібно виконати певне завдання, написати класний заголовок, подивитися статистику тощо. Я готуюся до будь-якого матеріалу однаково. Просто пишу собі план і потім його виконую. Думаю у цей момент про текст, а не про відчуття самих людей, коли ті переживали травматичний досвід. Можливо, якесь знеособлення у цей момент відбувається. Я розумію, що розповідано про людські історії, але щоб мені самій не травмуватися, потрібно абстрагуватися від цього.

– Наскільки взагалі морально та емоційно важко працювати в правозахисній журналістиці?

– Спочатку мені було боляче писати на ці теми. Навіть коли я почала працювати у «ZMINA» на початку повномасштабного вторгнення, мені було страшно писати про воєнні злочини, постійно хотілося плакати, було фізичне відчуття нудоти. Я могла не спати вночі, якщо вдень написала якусь таку історію. Наприклад, коли на окупованих територіях виявляли катівні, висвітлювали історії зґвалтованих окупантами жінок. Потім, коли ти щодня пишеш про це, ти переходиш від історій реальних людей до цифр. Це цинічно звучить, але я думаю, що багато журналістів, які працюють у цій темі, так роблять. І це важливо робити, щоб зберегти своє ментальне здоров'я. Зі мною можуть не погоджуватися. Можливо, після війни це зміниться, але зараз я обрала для себе таку стратегію. Я намагаюся не прив'язуватися до героїв своїх матеріалів. Це дещо схоже на роботу лікарів: вони ж не прив'язуються до пацієнтів, коли роблять операції, лікують їх. Для них це просто робота.

– На факультеті журналістики ЗНУ є багато курсів, які стосуються правозахисної журналістики. На твою думку, на що найперше мають звертати увагу журналісти-початківці, починаючи знайомитися з правозахисною журналістикою?

– Я теж проходила багато курсів у нашому універсі, зокрема про європейські стандарти й цінності в журналістиці. І це, дійсно, класні теми для вивчення, це дуже важливо. Більше того, коли такі курси є міжфакультетськими, це дає можливість обмінюватися досвідом між студентами та викладачами різних факультетів.

Що я пораду? Наприклад, дисципліна «Європейські медійні стандарти та цінності»: я закликаю звернути увагу саме на слово «стандарти». І прямо вивчити їх, але не просто зазубрити, а зрозуміти, що вони означають. Крім того, обов'язково подивіться стандарти журналістської етики. Але заучування на пам'ять не є продуктивним, на мою думку. Не варто сприймати ці стандарти так буквально, як вони написані. Багато журналістів і журналісток маніпулюють цим: «От є ж у нас баланс думок, тому потрібно брати коментар у двох сторін конфлікту». Ні, це не завжди так працює. Був випадок, коли журналістка попросила у жінки, що переживала сексуальне насильство, номер телефону її кривдника, прикриваючи своє невігластво уявним «балансом думок». Є таке правило – не спілкуватися з терористами.

Також раджу звернути увагу на коректну лексику. Якщо ви, наприклад, пишете про ЛГБТ, спочатку ви повинні подивитися й вивчити хоча б повну аббревіатуру, писати не «гомосексуаліст», а «гомосексуальна людина». Крім того, ходять на різні тренінги. Від «Гендер Зед», «Гендер в деталях», «ZMINA», «IM!» та інших організацій. У них бувають дуже класні тренінги для журналістів-початківців.

– Можливо, з початком повномасштабного вторгнення додалися нові теми, які варто включити до вивчення студентами?

– Наскільки всім знадобиться, наприклад, вивчення теми воєнних злочинів? Але якісь вибіркові курси були б доречними. Також не знаю, наскільки готові до вивчення таких тем 19-20-річні студенти. Але якщо ви відчуваєте готовність, то чому б і ні? І знову ж таки, звертайте у цій тематичній увагу на лексику. Приміром, ми не назива-

ємо біженцями тих, хто виїхав із Запоріжжя до Львова. Біженці – це люди, які виїхали за межі країни, а ВПО – ті, хто перемістилися в її межах. Тому шукайте і вивчайте цю різницю в поняттях.

– На сайті «ZMINA» зазначається, що з 2018 року ти береш участь у правозахисних акціях в Запоріжжі та Києві. Розкажи більш детально про такі акції. Як небайдужі містяни можуть долучитися до них?

– У 2018 році у Запоріжжі була акція «Сто метрів гордості», там було не так багато людей. У 2020 році на першому Запоріжжя-Прайді вже більше. Я там волонтерила. Пам'ятаю, що після події написала матеріал на цю тему в межах однієї дисципліни. Його не дуже добре сприйняли, тому що в моїй групі був хлопець, який називав себе праворадикалом, і викладачка більше підтримувала його позицію. А матеріал саме й був про те, як волонтерити на таких подіях, щоб потім не довелось тікати від праворадикалів. Я стала волонтеркою на Марші рівності, заповнивши заяву на сайті «Гендер Зед». Якщо ви йдете на подібні акції як учасник, то також просто заповнюєте форму. Якщо ви реєструєтесь як волонтер чи волонтерка безпеки, то потім вам надішлють інформацію про вашу підготовку. Так, волонтери навчаються. Вони не просто вдягають кольорові жилети або футболки, беруть рупор і йдуть щось кричати. Вони проходять кількаденне навчання, оскільки під час заходу потрібно контролювати, щоб нікому з учасників й учасниць не стало погано, а у разі чого зупинитися та викликати допомогу. Це – дуже підготовлені люди. І це інтерв'ю – гарна можливість їм подякувати.

– Ще уточнення про волонтерство на Запоріжжя-Прайд 2020. На ньому було провокацій. Зокрема, за інформацією «Радіо Свобода», з нагоду лунали фраза «Ганьба» та лайливі кричалки. Крім того, один з противників проведення Запоріжжя-Прайду витяг зброю і спробував спрямувати її у бік учасників акції. Яким був твій досвід перебування на цьому Прайді?

– Людей, які були проти проведення Прайду, було доволі багато. Але в той момент, коли ти стоїш там і знаєш, що ти прийшов або прийшла, щоб відстоювати свої цінності й права, показувати це тим, хто стоїть за периметром і кричить: «Ви не маєте права на життя, вас всіх потрібно вбити!», – то ти вже не думаєш про небезпеку. Коли ти серед однодумців, тобі здається, що це умовно безпечний простір.

Ми чули ці постріли, бачили, як поліція схопила цього чоловіка. Звісно, ми були в шоці й розуміли, що як волонтери повинні бути більш уважними. Але відчуття якогось страху в мене не було на жодному заході.

Загалом, є неписане правило для таких акцій: якщо ти відчуваєш загрозу і тобі страшно, краще залізти в дом. По-перше, дійсно, може щось трапитись. По-друге, навіть якщо цього не станеться, ти будеш постійно про це думати, хвилюватися, тобі може стати погано. Це зробить тільки гірше і тобі, і волонтерам, і організаторам.

– На твою думку, як потрібно реагувати на загрозові ситуації під час таких заходів?

– На Запоріжжя-Прайді було 500 учасників і учасниць і близько 800 поліцейських. Думаю, що це вони, перш за все, мають реагувати на такі ситуації. Я пам'ятаю, що тоді перевіряли абсолютно всіх учасників й учасниць, їхні речі, кишені. Але як поліція допустила, що на територію зайшла озброєна людина? Як волонтери ми повинні заспокоїти учасників й учасниць. Як учасники й учасниці маємо дивитися навколо себе, оцінити, чи потрібна комусь допомога, яку ми можемо надати. Якщо ви будете брати участь у таких заходах, вам розкажуть, як звідти безпечно вийти.

– Що або хто тебе найбільше надихає у твоїй діяльності як журналістки-правозахисниці?

– У мене немає фаворитів, журналістів чи журналісток, на яких я хочу рівнятися. Я при цьому ніколи не відчувала конкуренції з кимось зі своїх колег. І мені це дуже подобається. Мене надихає, що є такі медійники та медійниці, з якими можна поділитися своїми емоціями, обговорити якісь питання. Тому я не можу сказати, що мене надихають конкретні люди. Колеги зі «ZMINA» надихають своєю діяльністю й просто тим, що вони є. Також герої та героїні матеріалів надихають. Надихає розуміння, що твоя діяльність дійсно приносить користь.

Дарина Рибка, Світлана Гарбузова, факультет журналістики

Усе, що хотіли знати про Центр радіозв'язку, – в одному інтерв'ю

Продовження. Початок на третій шпальті

або низки країн. Умови для отримання кожного диплома різні: один здобується протягом двох-трьох годин, інший – протягом кількох років, а то й усього життя!

– Який диплом є найпрестижнішим?

– Це диплом, який називається DXCC («DX Century club» – «Клуб ста DX країн»). Він заснований американською лігою радіоаматорів і його база (початкова версія) видається за проведення радіозв'язків зі ста країнами і територіями світу. Нині в списку країн на диплом налічується понад 330 держав і територій. Це саме та дипломна програма, на виконання якої йдуть роки або навіть десятиліття!

– Які змагання радіоаматори влаштовують між собою?

– Радіоаматори називають їх констест (від англ. «contest» – змагання). Сенс радіоаматорських змагань полягає у встановленні якомога більшого числа радіозв'язків з іншими учасниками змагань протягом обмеженого часу. Тривалість змагань різна: від кількох годин (наприклад, Європейський спринт) до 48 годин (чемпіонат світу CQ WW DX CONTEST). Після закінчення змагання всі учасники зобов'язані вислати звіти на адресу організаторів. Це перелік усіх радіозв'язків із зазначенням дати, часу, діапазону, позивного і контрольних номерів. Організатори звіряють звіти учасників і визначають переможця. Найцікавіше, найскладніше і найпрестижніше зма-

гання – це чемпіонат світу CQ WW DX CONTEST. Проводиться під егідою радіоаматорського журналу CQ в останні повні вікенди жовтня та листопада. Заліковий час становить 48 годин.

– Чи можна до вас приводити дітей?

– Звісно! Ми проводимо безкоштовні заняття для студентів, а також школярів (як правило від 11-12 років). Навчаємо п'яти радіосхеми, слюсарної справи, телеграфної азбуки Морзе і навичок роботи в ефірі, а також користуватися вимірною апаратурою.

– Як наші студенти можуть стати радіоаматорами й отримати позивний для роботи в радіоефірі?

– Дуже просто. Звернутися до нас у Центр радіозв'язку ЗНУ – навчальний корпус № 11 (Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. Потебні).

Які враження в першого курсу від старту їхнього навчання: про це – у тематичному опитуванні

Студентів-першокурсників і цього навчального року радо познайомили з університетом. У виші, допомагаючи їм адаптуватися до навчання, проводять екскурсії та організують цікаві заходи й проєкти. Ми вирішили поцікавитися, якими є враження студентів про перші місяці навчання в ЗНУ (ZNU, Zaporizhzhia National University)? Що особливо сподобалося? Які виклики перед ними поставили та як їм вдалося їх подолати?

Студентка факультету соціальної педагогіки та психології (освітня програма «Графічний дизайн») Аурелія Гладих:

– Мені подобається колектив, із яким я навчаюсь, подобається більшість предметів, також вразила чуйність і щира допомога куратора. Виклики для мене – це масштабні завдання з деяких предметів. Є дуже багато випадків, коли я просто не встигаю все виконувати. Ще мушу з цим попрацювати: навчитися обробляти такий обсяг інформації

Куратор нам допомагає: дізнається про наші труднощі, намагається їх вирішити.

Студентка економічного факультету (освітня програма «Міжнародна економіка») Ліліана Ментешашвілі:

– Звісно, університет має багато «плюсів», які подобаються студентам. Щодо мене, найбільший інтерес викликають розважальні заходи, які влаштовує студрада ЗНУ. Це – гарна можливість краще познайомитися з одногрупниками та знайти нових друзів. Такі заходи завжди проходять дуже цікаво та весело, показуючи, яке може бути круте студентське життя.

Мені від початку було важко звикнути до нових викладачів і нової системи навчання. Знадобився час, щоб розібратися та трохи більше познайомитися з новими людьми. А ось долати труднощі допомагають одногрупники та куратори. Завжди можна сподіватися на їхню допомогу та підтримку.

Студентка факультету соціальної педагогіки та психології (спеціальність

«Спеціальна освіта. Логопедія») Ксенія Гузенко:

– Я вступила на факультет СПП, на спеціальність «Соціальна педагогіка», бо завжди хотіла працювати з дітьми та допомагати їм. Найбільше в навчан-

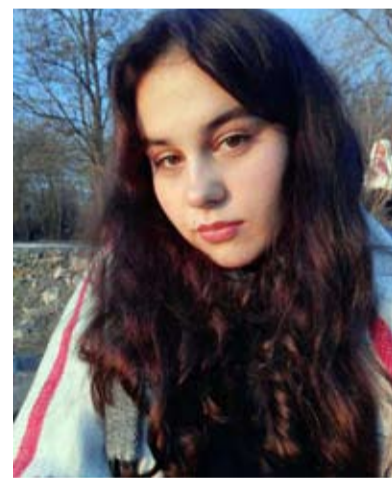

ні мені подобається отримувати нову інформацію. Цікаві лекції та практичні заняття мотивують. Як і для багатьох першокурсників, для мене найважчий виклик – знайомство з новим колективом і педагогічним складом. Також досить важко було звикнути до системи Moodle і нової методики оцінювання. З технічними складнощами нам допомагають викладачі: вони доступно пояснюють принцип дії сайту та завжди готові відповісти на питання.

Студентка факультету іноземної філології (спеціальність «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; освітня програма «Переклад (англійський)») Марія Богдан:

– Найбільше подобається різноманітність предметів і сучасний підхід до

викладання. Заняття проходять цікаво та пізнавально. Помітно, що викладачі дійсно люблять свою справу та хочуть навчати. Впродовж першого місяця навчання було досить важко, тому що навколо – новий колектив, нові викладачі, нові правила. Період адаптації триває й досі, але вже набагато легше. Також іноді буває складно засвоювати таку велику кількість нової інформації, але я вважаю це звичайною справою, з якою стикається кожен у своєму житті на початку чогось нового. До всього іншого я працюю й не хотіла залишати свою роботу на початку навчання. Поки що це стало найбільшою проблемою для мене, адже навчання – дуже важливе також. Щодо поєднання цих двох величезних частин мого життя, то тут мені допоміг просто правильний розклад мого дня, коли все розписано від ранку до самої ночі. Щодо адаптації, допомагають мої батьки та друзі, які завжди поруч і підтримують мене. Не можу не сказати й про свою групу, в якій зібралися

дуже гарні люди. Ми відразу почали дуже добре спілкуватися. Для мене також важливо гарно відпочивати, тому на вихідних я нічого не роблю, просто відпочиваю, гуляю, сплю. І цей день мене дійсно дуже рятує, тому що навчання з таким обсягом інформації іноді дуже втомлює.

Студентка факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму (спеціальність «Готельно-ресторанна справа») Анастасія Подоляна:

– Навчання в ЗНУ мені подобається, перш за все, завдяки кваліфікованим викладачам, які зацікавлюють своїм предметом із першої пари, а також подобається досить активне студентське життя навіть у часи війни

– це рятує. Для мене важко було звикнути до того, що одна пара триває 1 годину 20 хвилин, після навчання в школі це досить незвично. Зі складнощами мені допомагають впоратись мої батьки та близькі друзі.

Софія Мала,
факультет журналістики

Слідкуйте за новинами на офіційному сайті ЗНУ: <https://znu.edu.ua>

На соціальних сторінках пресслужби ЗНУ:

<https://www.facebook.com/pressluzhbaZNU>

<https://www.instagram.com/pressluzhbaznu/>

<https://t.me/pressluzhbaZNU>

Соціальні мережі Запорізького національного університету:

https://beacons.ai/official_znu

Обласна академічна газета «Запорізький університет»

Засновник і видавець –

колектив Запорізького національного університету
Видається – з 1973 року

Керівник: Павло Мірошніченко

Провідний редактор: Марія Канцелярист

Творчий колектив: Таміла Тарасенко, Антон Осадчук,

Марія Падалко, Нейла Юсупова, Ганна Левада

Верстання – Володимир Лініков

Інтернет-версія – Олени Благодарової

Номер підписаний до друку 29.11.2023

Автори надрукованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність фактів і цитат, статистичних даних, які не підлягають відкритій публікації. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора.

Зареєстровано Запорізьким обласним управлінням юстиції: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія 33 №1249-524-пр від 18 травня 2017 року. Виходить щотижня українською мовою. Поширюється безкоштовно. 0,5 друкованого аркуша. Наклад 1 000 примірників.

Адреса редакції:
69063, м. Запоріжжя,
вул. Залізнична, 24,
9 поверх, кабінет №911-2
Телефон: 289-12-78
e-mail: znu.gazeta@gmail.com
Надруковано
в Редакційно-видавничому відділі
Запорізького національного університету